

Aluehallitus, kokous 29.10.2024

§ 357 Työosuusrahan maksaminen Satakunnan hyvinvointialueella, muutosesitys 1.1.2025 alkaen

SATAHADno-2024-8976

Valmistelija

- Saila Hohtari, saila.hohtari@sata.fi
- Sari-Helena Landvik, sari.landvik@sata.fi
- Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi

Perustelut

Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus on 06.03.2023 kokouksessaan §57 päättänyt alueen maksettavista työosuusrahoista sekä matkakorvauksesta. Satakunnan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt 06.03.2023 kokouksessaan maksettavat korvaukset 1.3.2023 alkaen seuraavasti:

Nykytilanne:

Lain kuntouttavasta työtoiminnasta mukainen työtoiminta:

- Kuntouttava työtoiminta toimintarahaa: 9 € /toimintapäivä + matkakorvaus (itse ajaen) 0,33 € /km

Sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta (päihde- ja mielenterveyspalvelut, vammaispalvelut):

- Työosuusraha / alihankintatyö: 9 € /toimintapäivä
- Työosuusraha avotyö / sijoitettu toiminta: 12 € /toimintapäivä

Lain kehitysvammaisten erityishuollosta mukainen työtoiminta:

- Työosuusraha / työtoiminta: 6 € /toimintapäivä
- Työosuusraha avotyö / sijoitettu toiminta: 12 € /toimintapäivä + matkakorvaus (itse ajaen) 0,33 € /km

Työosuusrahan maksatusperusteita on arvioitu uudelleen ottaen huomioon valtakunnalliset käytänteet sekä kustannusvaikutukset. Tavoitteena on selkeyttää maksatusta ja yhtenäistää korvauksia.

Päivä- ja työtoiminta sekä työllistymistä tukeva toiminta muodostavat palveluiden kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon keinoin ihmisten osallisuutta ja mahdollisuuksia työllistyä. Palvelukokonaisuus pyritään järjestämään joustavasti henkilön yksilöllisten tarpeiden mukaan. Työtoimintaa myönnetään sosiaalihuoltolain ja lain kehitysvammaisten erityishuollosta mukaan.

Lainsäädäntö ei varsinaisesti tunne työosuusrahaa muuten kuin kehitysvammaisten asiakkaiden kohdalla, joista laki kehitysvammaisten erityishuollosta antaa mahdollisuuden maksaa asiakkaille tehdystä työtoiminnasta korvausta. Työtoiminnasta ei makseta palkkaa vaan kyseessä on sosiaalipalvelu. Maksava taho voi päättää työosuusrahan suuruuden. Tämä johtuu siitä, että työosuusrahan määrää ei ole lailla säännelty eikä sosiaali- ja terveysministeriökään ole vahvistanut työosuusrahan perusteita. Verovapaan työosuusrahan yläraja on 12 euroa päivässä.

Muutosesitys:

Vammaispalveluissa korvaus yhtenäistyy siten, että sijoitetussa työtoiminnassa maksetaan asiakkaalle edelleen 12e/toimintapäivä. Jatkossa kaikkien palveluntuottajien kanssa tehdään sopimus, jossa palveluntuottajaa, esimerkiksi yritys, edellytetään maksamaan asiakkaan tekemästä sijoitetusta työtoiminnasta 12e/toimintapäivä hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue maksaa kyseisen summan asiakkaalle, koska asiakas ei ole työsuhteessa. Hyvinvointialueen omassa yksikössä sijoitetussa työtoiminnassa olevan asiakkaan työosuusraha maksetaan suoraan hyvinvointialueen budjetista.

12 euroa on kohtuullinen korvaus siitä, että asiakkaistamme on todellista apua erilaisten tehtävien tekemisessä. Joidenkin yritysten ja kuntien kanssa kyseinen käytäntö on ollut jo käytössä, mutta tämä toimintatapa edellytetään kaikilta, joissa asiakkaita on sijoitetussa työtoiminnassa. Mikäli palveluntuottajan kanssa ei päästä sopimukseen asiasta, asiakkaalle etsitään toinen työtoimintapaikka. Sijoitetun työtoiminnan tavoitteena on asiakkaan työllistyminen jollain aikavälillä palkkatyöhön.

Vammaispalvelujen työtoimintayksiköissä, joissa tehdään työtoimintaa, työosuusrahaa ei enää makseta asiakkaille. Mikäli yksikössä on alihankintatyötä, josta yksikkö saa maksutuottoa jonkin verran, raha käytetään kyseistä työtoimintaa tekevien asiakkaiden hyväksi esimerkiksi virkistymispäivien kustannuksiin sekä muun toiminnan kattamiseen. Alihankintatuotot ei kata tällä hetkellä työosuusrahasta aiheutuvia kuluja.

Lain kehitysvammaisten erityishuollosta mukaisen työtoiminnan työosuusrahaa on vuonna 2023 maksettu 561 377 euroa. Osa työosuusrahan kustannuksista on saatu korvattua yrityksiltä tulevina tuloina. Jatkossa työosuusrahakustannukset korvataan hyvinvointialueen vammaispalveluille siitä paikasta, jossa asiakas on sijoitetussa työtoiminnassa. Mikäli asiakkaalle tehdään sijoitetun työtoiminnan päätös hyvinvointialueen yksikköön esimerkiksi ruokahuollon yksikköön avustavaksi keittiöapulaiseksi, vastaa hyvinvointialue tuolloin kustannuksista.

Sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan mukaiset työosuusrahan kustannukset eivät muutu uuden esityksen mukaan, koska työosuusrahan kustannukset korvataan yllä mainitun mukaisesti hyvinvointialueen saamina maksutuloina. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden saamat alihankinta- ym. tuotot olivat vuonna 2023 yhteensä 59 600 euroa ja asiakkaille maksettu työosuusraha oli yhteensä 37 600 euroa.

Satakunnan hyvinvointialueella työtoimintaa tarjotaan laajasti. Tuottamalla palvelu sekä voimassa olevan lain kehitysvammaisten erityishuollosta, että sosiaalihuoltolain mukaisena voidaan palvelu tarjota kaikille asiakasryhmille yhdenvertaisesti eli palvelu on saatavilla kehitysvammahuollon asiakkaiden lisäksi myös muille vammaispalveluiden asiakkaille palvelutarvearvion mukaisesti.

Ehdotus

Esittelijä

- Kirsi Varhila, hyvinvointialuejohtaja, kirsi.varhila@sata.fi

Aluehallitus päättää

- hyväksyä alla olevan esityksen mukainen työosuusrahan muutos 1.1.2025 alkaen voimaantulevaksi. Muutos vähentää hyvinvointialueen nettokustannuksia vammaispalveluiden osalta noin 400 000 euroa vuodesta 2025 alkaen.

Lain kuntouttavasta työtoiminnasta mukainen työtoiminta:

- Kuntouttava työtoiminta toimintarahaa: 9 € /toimintapäivä + matkakorvaus (itse ajaen) 0,33 € /km

Sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta (päihde- ja mielenterveyspalvelut):

- Työosuusraha / alihankintatyö: 9 € /toimintapäivä
- Työosuusraha / sijoitettu toiminta: 12 € /toimintapäivä.

Lain kehitysvammaisten erityishuollosta mukainen työtoiminta:

- Työosuusraha / sijoitettu toiminta: 12 € /toimintapäivä + matkakorvaus (itse ajaen) 0,33 € /km. Työosuusrahan maksaminen edellyttää, että sijoitetun toiminnan palveluntuottaja maksaa työosuusrahan osuuden hyvinvointialueelle.
- Toimintakeskuksissa tehtävästä alihankintatyötoiminnasta ei makseta enää työosuusrahaa, mutta alihankinnasta saatu tuotto käytetään alihankintatyötoimintaan osallistuvien asiakkaiden virkistymiseen sekä muun toiminnan kattamiseen.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti hyväksyä ehdotuksen muilta osin, paitsi toimintakeskuksissa tehtävästä alihankintatyöstä maksetaan edelleen 6 euroa päivässä.

Eriävä mielipide

- Esittelijä jätti päätökseen eriävän mielipiteen:

Hyvinvointialueiden rahoituslain 617/2021 mukaan tulee talousarvion vuodelle 2025 olla tasapainossa ja vuoden 2026 tilinpäätöksessä vuosien 2023-2024 alijäämien tulee olla katettuna. Satakunnan hyvinvointialueen osalta tämä tarkoittaa arvioituna noin 130 milj € alijämään kattamista. Laskennallisesti tämä tarkoittaa noin 1/5 henkilöstön vähennystä ja vaikeuttaa olennaisesti lakisäateisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämistä. Ensisijassa tässä vaiheessa tulee kaikista ei lakisäateisistä palveluista, etuisuuksista ja tehtävistä luopua.

Tiedoksi

Saila Hohtari, Sari Landvik, Matti Järvinen

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä aluehallitukselle kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös kohdistuu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä Satakunnan hyvinvointialueen jäsen.

Oikaisuvaatimus on toimitettava aluehallitukselle osoitettuna hyvinvointialueen kirjaamoon, osoite Sairaalantie 3, 28500 Pori tai sähköisesti kirjaamo@sata.fi, neljänentoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, mainittua päivää lukuun ottamatta.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Hyvinvointialueen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusaajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksesta tulee ilmetä oikaistavaksi vaadittu päätös sekä muutosvaatimukset perusteluineen. Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.